

Kâbil
Ötesi Boşluk
Esme Aras

Telgrafhane Yayınları
Genel Yayın: 143

Kâbil, Ötesi Boşluk
Esm  Aras

1. Baskı: Ağustos 2023
ISBN: 978-625-7926-52-2

Yayın Yönetmeni
Taylan Özbay

Editör
Aydan Burcu Özdem

Tasarım-Dizgi
Mehmet Coşkun

Yayın Hakları © Telgrafhane Yayınları, 2023

Sertifika No: 48157

Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz,
kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Baskı-Cilt
Bulut Dijital Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 48120

Telgrafhane Yayınları Basım Dağıtım Ltd. Şti.
Adakale Sk. No: 16/9 Kızılay Çankaya/ANKARA
Tel: 0(312) 433 03 58
www.telgrafhane.com.tr/bilgi@telgrafhane.com.tr

Eсме Aras

Kâbil

Ötesi Boşluk

ESME ARAS, Çatalca, İstanbul doğumlu; Ayvalıklı. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. Yazıları, öyküleri çeşitli gazete ve dergilerde yayımlandı. Ortak kitaplarda, derleme ve seçkilerde yer aldı. 2012-2017 arasında Hürriyet gazetesinin Ankara ekine edebiyat röportajları hazırladı. Parşömen, Birgün gazetesi ve TRT Radyo1 Gecenin İçinden programı bünyesinde edebiyat çalışmalarına devam eden Esme Aras, Ankara'da yaşamaktadır, kelimeler tüm zenginliğidir.

Yazarın kitapları:

Neptün Mavisini Düşler, öykü

Ankara'da Edebiyat-Emsal/siz, söyleşi

Kumrunun Saklısından, öykü

Yaz'Ankara, röportaj

Savaşın çocuklarına, kadınlarına...

"İnsanın insana ettikleridir ortak insanlık tarihi..."
Necati Tosuner

Birinci Bölüm
İpek yolu

-I-

Yaşantım sökülmiş bir örgü gibi duruyordu önümde. İpin ucundan tutsam söküğün arkası geliverecek, çözmeye yeltensem ilişiverecekti. Elimde avcumda kalan sadece çileydi. Savaş sonrası delik deşik kentler vardır. Yıkıntı gibiydim. Kendim için bir yapıntı olmayı dilerdim oysa. Yılgınlığın pekiştirdiği çaresizlikle bayındır olmayı denemiştım en azından.

Metroda yanına oturan iyi giyimli, yaşlıca bir amca, elindeki ni işaret ederek, “Kitap okuyanlara hediye veriyoruz,” demiş ve Mert’in okuduğu sayfanın arasına bir adet yara bandı bırakmıştı. Yarasının pansuman yapılamayacak denli irinleştığını bilmeden hem de.

O günlerde bu küçücük yaşam kesitine büyük anlamlar yüklemeye elbette niyeti yoktu. Evrenden gönderilen olumlu bir mesaj olduğunu da hiç düşünmemişti Mert. Görmüş geçirmiş kimselerin durumdan vazife çıkarmaları olağan bir şeydi. Farkındalığı yüksek, dikkatli gözlerin ipuçlarını değerlendirerek bir yargıya varabilmeleri de öyle. Beden dili, mimikler, saç kesimi, birkaç günlük kirli sakal, morumsu gözaltları, ütüsüz pantolon, eldeki poşetlerin marka ve logoları, içindeki eşya, okuduğu kitap hatta hangi durakta inip bindiği, kişinin hayatı hakkında çok şey anlatabilirdi.

Bu da öylesine bir sabahtı işte. Ayrıca niyetiyle armağan edilmiş o yara bandını, yanında getirdiği kitabın sayfaları arasında saklamayı tercih etmişti yine de, sevecen bir tesadüfün anısına.

Cılız aksa bile sıcak suyla duş almak, kendini biraz daha iyi hissetmesini sağlamıştı. Giriş kattaki bu odayı havalandırmak için cama yaklaştığında, yaşama bakan bir pencerenin önünde durmayı dilerdi Mert. Küçük bir bulutun gelip güneşin yüzünü örttüğü ve bahçenin renkli çiçeklerinin güpegündüz gölgelendiği... Fırdöndünün çarklarından geçen ılıman esintilerin taşıdığı tanıdık kokuların, kanat açıklığından süzülerek göğsüne doluşmasını... Yeşil hanelerin nicedir söndüğü ela gözlerini kısıp camdaki yansımaya baktı. Otuzların sonuna gelmiş birine göre hatları fazla keskindi. Şakakları kırılmış kestane rengi saçlarını, buğday tenli yüzündeki çizgilerin acıdan sertleşmiş derinliğini görmemek için bakışlarını dışarıya çevirdi. Konteynır benzeri modüler yapılar arasında bir tek bu bina iki katlı ve betonarmeydi. İçinde yer eden bungunluğu pencereden görünen karamsarlığa yüklemektense, fiziksel koşullar fena değil aslında, diye düşünmeye zorladı kendini, içerideki eşyaya göz gezdirirken. Aradığı avuntu orada yatıyorsa -ve elbet biliyordu kendini avutanın yine kendisi olacağını- ranza, komodin, giysi dolabı, çalışma masası, televizyon, küçük buzdolabı, ısıtıcı olarak elektrikli petek ve klima vardı her odada. Doğrudan telefon hattı ve internet sağlayıcı da olmalıydı.

Tek başınaydı; bir yaştan sonra oda arkadaşına tahammül etmek zor, diye düşündü saçlarını kurularken. Emanetçiye bırakılmış bir eşya gibi kenarda bekleyen bavula gözleri takıldığında, boynundaki havluyu sıyrıp yatağın üstüne fırlattı. Otuz yedi kilonun haricinde olanca ağırlığıyla nasıl bir yükü taşıyarak gelmişti?

“İyileşmemiş yara gibiyim,” dedi sessizliğini bozmaktan korkarak. Duvarların yalnızlığına çarpıp geri geldi sesi. Her ayrıntı, her bir duygu kırıntısı kafatasının içinde kıpırdanırken, ondan da öncesi biteviye hatırlatırken kendini, geri dönüşsüz bir yaşam yaşamak sayılır mıydı?

“Uyursam geçer belki,” diyecek oldu; uzun zamandır kendine söyleyecek tek sözü buydu sanki. Geçmiyordu... Uykuya kolayca dalırsa, haniyse bin yıl uyuyacaktı.

Altı ay... Bitimsiz gibi görünen yüz seksen gün, nasıl geçmişti burada?

-II-

"Bir yaprak düşer gibi olağan geçecek mi günler, -geçsin."

N. Tosuner

Vakitlice indiği havalimanında, Kâbil uçağının kalkmasına birkaç saat vardı. Olağanüstü hal şartları gereği, dış hatlara geçiş işlemleri tahmininden uzun sürmüştü. Yanında seyahat belgesi bulunmasına rağmen, pasaportunu ve uçak biletinin fotokopisini, imzalı ve mühürlü "yurtdışına çıkmasına mâni bir durum yoktur" yazan kâğıtla birlikte polis kontrol noktasına teslim etti.

"Görüldü" damgası bilete vurulurken, "Kaçak ya da vatan haini değilim çok şükür," dedi, kendisinin duyabileceği kadar alçak ve alaycı bir sesle.

Uçağa biniş kapısı, terminalin uzak, kasvetli, âdeta unutulmuş bir köşesindeydi. Orada kalabalık ve düzensiz bir kuyrukla karşılaşmak moralini bozmuş, görevlilerin ikazına uymayan, sıraya eklemeye çalışan yolcular nedense sinirine dokunmuştu. Hemen her gün karşılaştığım böyle sıradan davranışları niye yadırgıyorum şimdi, diye düşündüğünde; bu noktaya gelene kadar olayın ciddiyetini kavrayamamış olduğunu idrak etti. Huysuzlanmasına neden olan şey gideceği yerin uzaklığı mıydı? Aya seyahat etmiyor, bir gezegeni keşfe çıkmıyordu sonuçta. Görev emrini öğrendiği andan itibaren gitmeye hazırlandığı ülkeye, saatler sonra ayak basacaktı.

Yolculuk, sabaha karşı tam vaktinde başladı. Küçük, alçak tavanlı, dar koltukluydu uçak. Mert, kendince bahaneler üretiyordu aslında. Şikâyet etmenin bir yararı olmadığını anladığında havayolu şirketinin dağıttığı ufak çantadaki uyku bandını takarak,

gözlerini sımsıkı yumdu. Kâbuslarında az gitti uz gitti... Çelik gövdeli Anka kuşunun kanatlarının aşağısına bakıyor, her yerde geçmiş zaman kentleri görünüyordu. Takvimler ilerliyor, mesafeler artıyor, coğrafya değişiyor ama aşağıda olup bitenler hiç değişmiyordu. Viran şehirler... Bakışlarında ıstırap okunan, ölüme yakın duran insanlar... Sınır kapılarının tel örgülerine takılı kalmış acılı yaşamlar... Gerçeğin ta kendisi! Gözkapaklarını bir rüyadan araladığında acıklı bir karabasandan uyanmış kadar oldu. Terlemişti.

Kolsaatini sıkıntıyla ileriye ayarladı. Pencere tarafındaki yolcu güneşliği kaldırdığı anda, yeryüzündeki bütün dağlar bu bölgeye sıkışmış gibiydi. Hiç görmediği, alışık olmadığı, alışmanın da mümkün olmayacağı dünya dışı bir coğrafyaydı aşağıda uzanan. Bu resmin benzerlerinin, yalçın, geçit vermez dağların, toktağan dorukların üzerinde millerce uçtular. Hiçbir yaşam belirtisine rastlanmayan, uzay boşluğuna fırlatılıp atılmış soğuk bir gezegen imgesini canlandıran o manzara karşısında, sorsalar, ürküntüye kapılmadığını söyleyemezdi. Sanki kravatını gevşetmek istercesine boynuna hamle yaptı ancak kazağının yakasını esnetmekle yetinebildi. İpek'in kastettiği boğuntu hissi böyle bir şey olmalıydı.

"Tel örgüler arasında köşe kapmaca oynadım. Mesai araçlarından inen standart boy ve kilodaki onca üniformalının arasında seni ararken, penguen karikatürlerine düşmüş gibiydim," demişti lojmandaki ilk gününde. Şikâyetini eşsiz gülümsemesiyle dile getirirken, karşısındaki adamı örselemekten sakınmış, yabancılık duygusunu nahiflikle tanımlamıştı.

Benzetmesine gülmüş, "Zamanla alışırsın," diye karşılık vermişti Mert. Ama duyarsızlığına kızıyordu şimdi. Yıllar sonra ona hak verdiğini belki duydu, belki duymadı İpek.

Hindikuş Dağları'nın çevrelediği bir çanağın içinde yer alan Kâbil'e dik bir alçalma ile indiler. Hamid Karzai Uluslararası Havaalanı büyük bir tesis olmasına rağmen sivil hava trafiği azdı. Uçaktan hızlıca çıkarak kontrol noktasında pasaportunu gösterdi. Bant çoktan dönmeye başlamıştı; bagajını beklerken kendini avutmak için türlü numaralara başvuruyordu. Nereden duyduğunu tam olarak hatırlayamadığı, muhtemelen uçağın kapıya yanaşmasını beklediği saatlerde, zamane ebeveynlerinin kurtarıcısı

olarak icat edilmiş tablet bilgisayarların birinden bilmem kaçın-
cı kez dinleyerek kulağına kazanmış bir çocuk şarkısı, olanca tek-
düzeliliği ile dönüp duruyordu kafasında.

“Otobüsün tekerleği yuvarlaak yuvarlaak yuvarlaak, otobü-
sün tekerleği yuvarlaak döönüüyoor...”

Çocukken bulduğu yöntemlerden biriydi bu. Marş bellediği
bir nakaratı, hiç aralık vermeden içinden tekrarlardı. Dikkatini
başka bir yöne çekme ve asıl sorundan bir nebze uzaklaşma ko-
nusunda işe yaradığı oluyordu. Koşullara uyum sağlayabiliyor,
eşikten kolayca atlayabiliyordu, bazen. Yolculuklarının hiçbirin-
de bavulunu bu kadar çabuk almamıştı. Neydi bu acele? Kavuş-
ma iştahıyla yanıp tutuştuğunda kaçınılmaz aksilikler ortaya çı-
kar, Olimposlu Tanrılar işi gücü bırakıp zavallı bir ölümlüyle uğ-
raşmak niyetiyle ona her türlü engeli yaratırlardı oysa.

Kurallar gereği elindekileri bir kez daha *x-ray* cihazından ge-
çirdi. Pasaportunu ikinci kez kontrol etmek isteyen Afgan yetki-
linin, “Are you English?” sorusunu, “Hayır, Türküm,” diye Türk-
çe yanıtladı nedense. Pasaportu ona geri uzatan yetkili, fotoğrafla
karşısındaki adamı karşılaştırmasına gerek duymadığını belirten
bir el işareti yaptığında, sivil tarafta işi bitmişti.

Askeri bölgeye geçmesi biraz zaman aldı. Girişte eşyasını oto-
büsten indirerek yeniden *x-ray* cihazından geçirdi, pasaportunu
tekrar gösterdi. İçinde yuvalanan sıkıntı onu yutmak üzere pusuda
beklerken, görüş alanındaki uçağın dönüş hazırlıkları sürüyordu.

“Durma, hadi bin git,” diyordu içindeki ses ona. Kulak verse,
o *müşfik* adamı duyacağından emindi. Üstünden yıllar geçse de
sözleri hafızasındaki yerini koruyordu:

“At kendini denize, ne duruyorsun? Boşuna bu dünya, di mi?
Derdin mi çok? Benden de mi çok? At kendini şuradan denize,
seni o paklar...”

Kıyıda binlerce kilometre uzakta, ne yapacağını bilemeyeişin
verdiği tedirginlikle bulunduğu yerde öylece dikilirken, bu kadar
uzağa geldiğini söyleme gereği duyduğu bir kimsenin olmayışına
üzülmüştü. Can sıkıntısı yalnızlıkla el ele tutuşup bu koca kıtanın
orta yerinde karşısına dikilmiş, ona bakıyordu şimdi.

Görevi devralacağı Attila Üsteğmen'in sesini işitince, sonunda tanıdık bir sima, güler yüzle karşıladı Mert'i. Elindeki yükü geçici misafirhaneye bırakarak hemen katılış işlemlerine giriştiler. Personel şubeye git, kimlik kartları için bir dizi form doldur. Boyunu, kilonu, saç ve göz rengini defalarca yaz. Ehliyet başvurusu yap, fotoğraf kes, yapıştır, yine form doldur. İşlemler bittiğinde, görev yeri olan Karga Kışlası'na gitmek için derhal helikopter terminaline geçtiler.

İri yapılı bir kadın görevli, kısa süre içinde gelmesi planlanan farklı tipteki helikopterlerin karşılanması ile ilgili etrafa İngilizce direktifler yağdırıyordu. Uçuş manifestosuna isimlerini yazdırıp beklemeye başladılar. Mert'in tedirginliği bekledikçe artıyordu.

"Bu çelik yeleği ve miğferi helikoptere binmeden giymelisiniz komutanım," dedi Attila.

Bunu duyar duymaz bir ürperti geçti sırtından. Soğumuş ter damlacığı gibi içinde bulunduğu andan süzülerek, helikopter kazasının şehit olan devre arkadaşının cenaze törenine yuvarlanıvermişti.

Karalar bağlamış babalar, iç çekerek ağlıyordu o gün. Yüzlercesinin katıldığı cenazede herkes suskundu. Çıldırta sessizlikte tabuta kapanmış hıçkırıklar dağlıyordu zamanı. Geleceğin albüm yaprakları bomboş kalmış; çiçekler, çelenkler, taziyeler, basın sağ olsunlar, vatan sağ olsunlar almıştı onların yerini. Ağlaşan yetim çocuklar susturulduğunda, devlet erkânı ve üst rütbelilerin ön safları tuttuğu tören, "acımız büyük" konuşmalarıyla başladı. Uyuşturan ilaçların etkisiyle ayakta duracak mecali kalmamış, siyah başörtüleri saçlarından omuzlarına sıyrılmış kadınların iniltileri "savaş istemiyoruz," dese de onları duyan kimsecikler yoktu. Bu oyunun benzerleri yıllar var ki sürüp gidecekti.

"Bu da nereden çıktı şimdi," diye söylenerek giydiği yelek, görüldüğünden ağırdı. Başındaki miğferin kayışını takarken zorlandı.

Az sonra İngiliz Hava Kuvvetleri'ne ait *Puma* tipi helikopter-deydiler. Herkes tam teçhizatlıydı. Kemerleri bağlayıp kısa sürede havalandılar. İki yandaki kapılar açık seyrederken, ağır makineli tüfek hazır konumdaydı. Uçuş teknisyeni devamlı dışarıyı kontrol ediyor, arada bir makineli tüfeğin kilidini açıp etrafı onun dürbününden gözlüyordu. Mert, bugün Kâbil'e ikinci kez

havadan bakıyordu. Şehir toz içindeydi, akşam trafiği başlamıştı. Çocukların boş alanlarda top oynadığını görmek bir anlığına da olsa gülümsetti onu. Köhne, çamur yapıların, tek katlı kerpiç evlerin toprak damlarında güvercin uçuranlar, ucuna bez parçası bağlı uzun sopalarla havalandırıyordu kuşları. Helikopter bunu fazlasıyla yapıyordu aslında. Pervanenin pata patasından ürküyle çırpınıyordu kanatlar. Çocukların ve kuşların varlığı ilkin iyimserlik aşılasa da savaş bölgesinde bulunmanın, ülkeneye yabancılaşmanın, sığınmacı olmanın, suyu geçerken bir bebek gibi karaya vurmanın ne demek olduğunu bir kez de bu irtifada düşünmek, çarçabuk dağıttı içindeki duygu halini. Çocuklar ardında kaldı, kuşlar esarete doğru kanat çırdı.

Karga'ya varır varmaz toprak araziden eşzamanlı motor çalıştıran iki helikopterin yarattığı toz fırtınasının ortasında kaldığında, "Ne yapayım, ben böyleyim," dedi ilk günden Afganistan.

"Hoş bulmadım," dedi Mert, buraya gelirken ne beklediğini hiç düşünmeden.